

14. ročník matematické olympiády

I. O průběhu XIV. ročníku matematické olympiády

In: Jan Vyšín (editor); Vlastimil Macháček (editor); Rudolf Zelinka (author): 14. ročník matematické olympiády. Zpráva o řešení úloh ze soutěže konané ve školním roce 1964-1965. 7. Mezinárodní matematická olympiáda. (Czech). Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966. pp. 3–8.

Terms of use.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/404539>
Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

I. O průběhu XIV. ročníku matematické olympiády

1. Organizace soutěže. Pořadatelem soutěže je *ministerstvo školství a kultury* (MŠK) s *Matematickým ústavem ČSAV* (MÚ ČSAV), *jednotou čs. matematiků a fyziků* (JČMF) a ústředním výborem Československého svazu mládeže (ÚV ČSM). Také XIV. ročník se řídil statutem, uveřejněným ve Věstníku MŠK, roč. XIX, str. 126, 127, směrnice 37 ze dne 30. 4. 1963.

Soutěž řídil celostátně *ústřední výbor matematické olympiády* (ÚVMO), v krajích krajské výbory matematické olympiády (KVMO) a v okresech okresní výbory matematické olympiády (OVMO); v těchto výborech jsou také zastoupeny pořadatelské složky.

Žáci soutěžili ve čtyřech kategoriích podle svého studijního věku, a to v kategoriích A, B, C (střední školy) a v kategorii D (základní školy).

2. Složení ústředního výboru matematické olympiády:

Předseda: *akademik Josef Novák*, vedoucí vědecký pracovník Matematického ústavu ČSAV v Praze.

Místopředseda: *Jan Vyšín*, docent matematicko-fyzikální fakulty Karlovy university v Praze.

Jednatel: *Rudolf Zelinka*, vědecký pracovník Matematického ústavu ČSAV v Praze. Po jeho smrti převzal tuto funkci Vlastimil Macháček, odb. asistent pedagogické fakulty Karlovy university v Praze.

Členové: *dr. František Běloun*, vedoucí matematického kabinetu Krajského pedagogického ústavu v Praze,
Miloš Jelínek, vědecký pracovník Pedagogického ústavu J. A. Komenského ČSAV, Praha (t. č. v zahraničí),
doc. Josef Holubář, em. vědecký pracovník Matematického ústavu ČSAV v Praze,
František Hradecký, odborný asistent matematicko-fyzikální fakulty Karlovy university v Praze,
dr. Karel Hruša, profesor pedagogické fakulty Karlovy university v Praze,
Ladislav Krkavec, ústřední inspektor ministerstva školství a kultury v Praze,
Josef Porcal, ústřední inspektor ministerstva školství a kultury v Praze,
František Veselý, em. odborný asistent Vysoké školy strojní a elektrotechnické, Plzeň,
dr. Miloslav Zedek, docent Palackého university v Olomouci,
dr. Miroslav Fiedler, DrSc., vedoucí vědecký pracovník Matematického ústavu ČSAV v Praze,
Náhradník: *Miroslav Šisler*, CSc., vědecký pracovník Matematického ústavu ČSAV v Praze.

Dalšími členy ústředního výboru Matematické olympiády jsou všichni předsedové KV MO:

dr. Václav Pleskot, profesor ČVUT v Praze,
dr. Václav Vilímek, docent katedry matematiky a deskriptivní geometrie strojní fakulty ČVUT v Praze,
František Vejsada, odborný asistent Vysoké školy zemědělské, České Budějovice,
Karel Hnyk, odborný asistent pedagogické fakulty v Liberci,
Věra Rádllová, učitelka SVVŠ J. Fučíka, Plzeň,

Jan Laštovka, vedoucí kabinetu matematiky Krajského pedagogického ústavu, Pardubice,
Petr Benda, odborný asistent VUT, Brno,
Josef Andrys, odborný asistent pedagogické fakulty v Ostravě,
dr. Milan Kolibiar, profesor přírodovědecké fakulty Komenského university v Bratislavě,
Ladislav Berger, odborný asistent katedry matematiky Vysoké školy dopravní v Žilině,
Gejza Grega, odborný asistent pedagogické fakulty v Košicích.

Funkční období ústředního výboru matematické olympiády končí podle organizačního řádu na jaře 1966.

3. Schůze ÚV MO. V období XIV. ročníku zasedal ústřední výbor matematické olympiády dvakrát; dne 19. října 1964 byla jednodenní schůze v Praze, dne 15. května 1965 se konala při příležitosti III. kola schůze ústředního výboru MO v Olomouci. Obě schůze se zabývaly běžnými otázkami soutěže a pomocných akcí. Protože se na olomoucké schůzi ukázalo, že je třeba některé otázky důkladněji prodiskutovat, zejména zrevidovat koncepci soutěže a její organizaci, bylo usneseno, svolat příští schůzi ústředního výboru MO na podzim 1965 jako dvoudenní.

4. Průběh kol. Jednotlivá kola probíhala časově podle Statutu takto:

I. kolo (studijní) od října 1964 do konce února 1965; žáci v něm řešili 6 úloh přípravných a 6 úloh soutěžních.

II. kolo dne 4. dubna 1965 v krajských městech pro kategorie A až C, dne 11. dubna 1965 v okresních městech a některých dalších střediscích pro kategorii D; žáci řešili 4 soutěžní úlohy.

III. kolo dne 15. května 1965 v Olomouci jako celostátní soutěž. Účastníci dostali 4 soutěžní úlohy.

V rámci II. kola se konaly pro účastníky vyšších kategorií besedy a konzultace. Na nich se mimo jiné prováděla analýza chyb, kterých se žáci dopustili při řešení úloh I. kola. Při příležitosti II. kola většinou byly pro žáky uspořádány i exkurze do průmyslových podniků, výlety, návštěvy divadel, výstav apod.

Při příležitosti III. kola v Olomouci byla pro účastníky uspořádána beseda, které se zúčastnili mimo členy ústředního výboru MO i někteří učitelé olomoucké university; prof. dr. Metelka promluvil o vývoji matematiky a o jejím významu pro současnou společnost. Program pro účastníky III. kola byl doplněn výletem. Celé akce se ještě obětavě zúčastnil jednatel ÚV MO Rudolf Zelinka, který několik dní potom zemřel.

5. Pomocné akce. Krajské výbory MO organizovaly s pobočkami Jednoty čs. matematiků a fyziků řadu akcí. V první řadě to byly přípravné přednášky (semináře) pro účastníky Matematické olympiády, které měly aktivizovat žáky v období studijního kola a prohloubit jejich znalosti školské matematiky a učit je studovat odbornou literaturu. Podle cíle těchto seminářů a podle místních podmínek byla vybrána jejich tematika; některé se opíraly o svazečky knižnice *Škola mladých matematiků*. Mimo tyto semináře pořádaly krajské výbory MO i instruktáže, konzultace apod.

Celostátní soustředění 92 úspěšných řešitelů kategorie B matematické olympiády i fyzikální olympiády se konalo ve Vojtěchově od 7. června do 26. června 1965. Dopolední program byl věnován polovinou času matematice a polo-

vinou fyzice; odpoledne se žáci rekreovali v rámci sportovního a turistického programu, večer se konaly besedy s významnými vědeckými a vysokoškolskými pracovníky. Pro účely instruktáží byli žáci rozděleni do 4 tříd, zhruba po 25 účastnících. Souběžně s touto instruktáží se konalo soustředění 8 žáků vybraných pro účast na VII. mezinárodní olympiádě, která se počátkem července 1965 konala v Berlíně. Odbornou část instruktáží konali pracovníci vysokých škol a Matematického ústavu ČSAV. Podobné instruktáže uspořádaly i některé krajské výbory MO ve spolupráci s odbory pro školství a kulturu KNV a s pobočkami Jednoty čs. matematiků a fyziků.

6. Studijní literatura. Státní pedagogické nakladatelství vydalo jako každoročně pro účastníky matematické olympiády (I. kola) leták s texty úloh a s pokyny v nákladu 15 000 exemplářů. Bohužel tento leták došel na krajské výbory MO z technických důvodů opožděně. Texty úloh I. kola byly otištěny v časopisech *Matematika ve škole* a *Rozhledy matematicko-fyzikální*. Jako pomoc pro opravování dostali zúčastnění učitelé kopie autorových řešení všech soutěžních úloh I. a II. kola.

Na počátku roku 1965 vyšel český překlad sovětské sbírky řešených úloh, jejímž hlavním autorem je V. B. Lidskij. Překlad pořídil kolektiv pod vedením R. Zelinky.

Platné služby koná knižnice *Škola mladých matematiků*, vydávaná nakladatelstvím Mladá fronta. Uvádíme přehled všech svazečků vydaných až do května 1966:

1. Hradecký, Koman, Vyšín, Několik úloh z geometrie jednoduchých těles.
2. Jiří Sedláček, Co víme o přirozených číslech.
3. J. Šedivý, Shodná zobrazení v konstruktivních úlohách.

4. *M. Šisler, J. Jarník*, O funkcích.
5. *Fr. Veselý*, O nerovnostech.
6. *R. Výborný*, Matematická indukce.
7. *J. Šedivý*, O podobnosti v geometrii.
8. *J. Váňa*, O rovnicích s parametry.
9. *J. Vyšín*, Konvexní útvary.
10. *J. Sedláček*, Faktoriály a kombinační čísla.
11. *J. Holubář*, Geometrická místa bodů v prostoru.
12. *K. Havlíček*, Prostory o čtyřech a více rozměrech.
13. *M. Šisler, J. Andrys*, O řešení algebraických rovnic.
14. *Fr. Veselý*, O dělitelnosti čísel celých.

Svazky 1, 2, 3, 4 a 7 vyšly v reedici. Knižnice je cenově dostupná všem žákům (svazeček stojí průměrně 3 Kčs), bohužel však s její distribucí nemůžeme být spokojeni. Část nákladu vykupuje ministerstvo školství a kultury pro žakovské knihovny; knihnice však není ve volném prodeji a nelze plně uspokojit zájem učitelů a žáků o tuto knižnici.

Brožury starších ročníků MO jsou rozebrány; proto plánuje ústřední výbor MO spolu se Státním pedagogickým nakladatelstvím vydání výborů úloh z těchto brožur uspořádaných podle jednotlivých kategorií.